

Fundusze Europejskie
dla Polski Wschodniej

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ocena „nie czyń poważnych szkód” - Do No Significant Harm - (DNSH) dla rodzajów działań: **Priorytet nr 7. Odporna mobilność cywilna i wojskowa** oraz **Priorytet nr 8. Mieszkalnictwo społeczne** w programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027

Opracowana przez Instytucję Zarządzającą programem Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027

Zweryfikowana i potwierdzona przez Główny Instytut Górnictwa – Państwowy Instytut Badawczy, adres: Plac Gwarków 1, 40-166 Katowice

Nota metodologiczna: niniejsza analiza „nie czyn poważnych szkód” (DNSH) została opracowana na podstawie m.in. obowiązujących wytycznych, tj. Zawiadomienia Komisji w sprawie wytycznych technicznych dotyczących stosowania zasady nie czyn poważnych szkód na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (C/2023/6454) oraz Wytycznych technicznych dotyczących weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat w latach 2021-2027. W ramach prac nad dokumentem dokonano również metaanalizy wyników dla dotychczas przeprowadzonych analiz DNSH dla analogicznych typów interwencji (wdrażanych w programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027 oraz w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności).

Etap 1: przeanalizowanie sześciu celów środowiskowych celem określenia tych, które wymagają merytorycznej oceny

Jeżeli nie:

a. środek nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu;

b. środek jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu;

c. środek wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu.

Jeżeli tak:

Etap 2: przedstawienie merytorycznej oceny zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tych celów środowiskowych, które jej wymagają.

Priorytet 7. Odporna mobilność cywilna i wojskowa

Działanie: 7.1. Odporna mobilność cywilna i wojskowa

Zakres interwencji:

Typ projektu: **Kompleksowe inwestycje w przebudowę, modernizację lub rewitalizację wybranych odcinków linii kolejowych**, przede wszystkim na sieci TEN-T (projekty wynikające z Krajowego Programu Kolejowego – programu wieloletniego, obejmującego inwestycje na liniach kolejowych zarządzanych przez PKP PLK S.A.).

Typ projektu: **Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja innych sieci kolejowych**

Ponadto: **Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.**

Realizacja inwestycji przyczyni się do podniesienia parametrów technicznych linii kolejowych wykorzystywanych w celu mobilności cywilnej i wojskowej, umożliwiając zwiększenie prędkości i częstotliwości przewozów przy zachowaniu najwyższych standardów bezpieczeństwa ruchu. Modernizacja infrastruktury oraz jej dostosowanie do potrzeb osób o ograniczonej mobilności, w połączeniu z poprawą multimodalnej integracji systemu transportowego, wpłynie na wzrost konkurencyjności i atrakcyjności oferty przewozowej, zabezpieczając tym samym funkcje cywilne i wojskowe infrastruktury kolejowej.

Oczekiwanym rezultatem będzie zwiększenie udziału transportu kolejowego podwójnego zastosowania w przewozach w skali regionalnej, makroregionalnej i krajowej tak towarowych jak i pasażerskich.

Lista kontrolna do oceny inwestycji: Priorytet nr 7. Odporna mobilność cywilna i wojskowa

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Łagodzenie zmian klimatu	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na sieci TEN-T		x	<p>Zgodnie z rozporządzeniem ogólnym (CPR)¹ działaniu przypisano 100% współczynnika wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu.</p> <p>Zgodnie z Wytycznymi technicznymi dotyczącymi weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat w latach 2021–2027² dla przedsięwzięcia należy przeprowadzić ocenę śladu węglowego, a następnie wykazać dopasowane i adekwatne rozwiązania np. normy, rodzaje materiałów, wymagania na etapie projektowania, przebudowy/modernizacji/rewitalizacji oraz utrzymania infrastruktury kolejowej.</p> <p>Obecnie stopniowo zwiększane jest przechodzenie kolei na zasilanie z odnawialnych źródeł energii [program „Zielona Kolej”], co powinno przełożyć się na organicznie poziomu emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Spełnienie ww. zaleceń uznaje się za potwierdzenie zgodności z zasadą DNSH w odniesieniu do analizowanego celu.</p>
	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja innych sieci kolejowych		x	<p>Zgodnie z rozporządzeniem ogólnym (CPR) działaniu przypisano 40% współczynnika wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu.</p> <p>Zgodnie z Wytycznymi technicznymi dotyczącymi weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat w latach 2021–2027 dla przedsięwzięcia należy przeprowadzić ocenę śladu węglowego, a następnie wykazać dopasowane i adekwatne rozwiązania np. normy, rodzaje materiałów, wymagania na etapie projektowania, przebudowy/modernizacji/rewitalizacji oraz utrzymania infrastruktury kolejowej.</p> <p>Obecnie stopniowo zwiększane jest przechodzenie kolei na zasilanie z odnawialnych źródeł energii [program „Zielona Kolej”], co powinno przełożyć się na organicznie poziomu emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Spełnienie ww. zaleceń uznaje się za potwierdzenie zgodności z zasadą DNSH w odniesieniu do analizowanego celu.</p>
	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności		x	<p>W ramach inwestycji należy wdrożyć energooszczędne rozwiązania, takie jak oświetlenie LED, instalacje odnawialnych źródeł energii oraz inteligentne systemy zarządzania energią.</p> <p>Roboty budowlane powinny ograniczać zużycie energii w eksploatacji oraz korzystać z materiałów o niskim śladzie węglowym, co przyczynia się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia inwestycji. Spełnienie tej</p>

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji oraz Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej, Dz.U. UE L 231 z 30.06.2021, s. 159–706.

² Komisja Europejska, Zawiadomienie Komisji – Wytyczne techniczne dotyczące odporności na zmianę klimatu infrastruktury na lata 2021–2027, Dz.U. C 373 z 16.09.2021, s. 1–65, CELEX:52021XC0916(03).

			<p>rekomendacji może zostać wykazane przez beneficjenta poprzez wykonanie uproszczonej lub pełnej oceny cyklu życia (LCA) zgodnej z normami ISO 14040³ i ISO 14044⁴, określającymi zasady i wymagania dotyczące oceny cyklu życia produktów i usług, oraz z odpowiednimi standardami europejskimi dla wyrobów budowlanych i obiektów budowlanych (PN-EN 15804⁵, PN-EN 15978⁶). Dokumentowanie niskiego śladu węglowego materiałów może odbywać się w szczególności poprzez posługiwanie się zweryfikowanymi deklaracjami środowiskowymi wyrobów sporządzonymi zgodnie z PN-EN 15804 lub równoważnymi danymi producentów, natomiast redukcję zużycia energii i emisji GHG w fazie użytkowania można wykazać na podstawie obliczeń projektowych, modeli ruchowych i bilansów emisji, przygotowanych z użyciem powszechnie uznanych współczynników emisyjnych i odnoszących się do scenariusza bazowego oraz scenariusza po realizacji inwestycji.</p> <p>Spełnienie ww. wymogów stanowi potwierdzenie zgodności z zasadą DNSH dla celu łagodzenia zmian klimatu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na sieci TEN-T	x	<p>Zgodnie z rozporządzeniem ogólnym (CPR) działaniu przypisano 100% współczynnika wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu.</p> <p>Zgodnie z Wytycznymi technicznymi dotyczącymi weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat w latach 2021–2027 należy przeprowadzić analizę wrażliwości, analizę narażenia, analizę podatności oraz analizę ryzyka wystąpienia zdarzeń związanych ze zmianami klimatu, a następnie wykazać dopasowanie i adekwatne rozwiązania np. normy, rodzaje materiałów, wymagania na etapie projektowania, budowy i utrzymania infrastruktury kolejowej.</p> <p>Spełnienie ww. zaleceń uznaje się za potwierdzenie zgodności z zasadą DNSH w odniesieniu do analizowanego celu.</p>
	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja innych sieci kolejowych	x	<p>Zgodnie z rozporządzeniem ogólnym (CPR) działaniu przypisano 40% współczynnika wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu.</p> <p>Zgodnie z Wytycznymi technicznymi dotyczącymi weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat w latach 2021–2027 należy przeprowadzić analizę wrażliwości, analizę narażenia, analizę podatności oraz analizę ryzyka wystąpienia zdarzeń zw. ze zmianami klimatu, a następnie wykazać dopasowanie i adekwatne rozwiązania np. normy, rodzaje materiałów, wymagania na etapie projektowania, budowy i utrzymania infrastruktury kolejowej.</p> <p>Spełnienie ww. zaleceń uznaje się za potwierdzenie zgodności z zasadą DNSH w odniesieniu do analizowanego celu.</p>
	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności	x	<p>W ramach inwestycji w infrastrukturę powinny zostać uwzględnione działania adaptacyjne ujęte w Planie adaptacji infrastruktury kolejowej do zmian klimatu⁷ w szczególności instalacja zadaszeń i osłon przeciwsłonecznych na peronach dla ochrony przed bezpośrednim nasłonecznieniem; uwzględnienie odpornych materiałów i technologii do budowy</p>

³ ISO 14040:2006 Environmental management – Life cycle assessment – Principles and framework

⁴ ISO 14044:2006 Environmental management – Life cycle assessment – Requirements and guidelines

⁵ PN-EN 15804:2012+A2:2019 Zrównoważoność obiektów budowlanych – Deklaracje środowiskowe wyrobów – Zasady podstawowe dotyczące wyrobów budowlanych

⁶ Zrównoważone obiekty budowlane – Ocena środowiskowych właściwości użytkowych budynków – Metoda obliczania

⁷ PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., Plan adaptacji infrastruktury kolejowej do zmian klimatu, czerwiec 2024,

				<p>nawierzchni (np. betonu, technik stabilizowania gruntu ograniczających działanie mrozu na podłoże) i innych konstrukcji; zapewnianie wiat do schronienia się pasażerów podczas śnieżycy; instalacja systemów odgromowych i ochrony przeciwprzepięciowej w obiektach narażonych na wyładowania atmosferyczne</p> <p>Spełnienie ww. zaleceń uznaje się za potwierdzenie zgodności z zasadą DNSH w odniesieniu do analizowanego celu.</p>
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja lub odcinków linii kolejowych na sieci TEN-T	x	x	<p>Zgodnie z Prognozą oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku”, prawidłowo eksploatowana infrastruktura kolejowa nie jest istotnym źródłem oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne. Przykładowo, stwierdzono brak przekroczeń wartości dopuszczalnych: 100 mg/l i 15 mg/l odpowiednio dla zawiesiny ogólnej i węglowodorów ropopochodnych. W około 94% próbek badanych pod kątem zawiesiny ogólnej nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych. Około 83% próbek badanych w zakresie stężenia węglowodorów ropopochodnych uzyskało wynik niższy niż 0,2 mg/l.</p> <p>Powołując się na „Przegląd inwestycji kolejowych 2014-2020 w zakresie możliwości i skali oddziaływania na Jednolite Części Wód Powierzchniowych, PKP 2014 (przeanalizowano ok. 200 przedsięwzięć budowy, przebudowy lub remontu infrastruktury kolejowej), stwierdzono, że cechują się one najmniejszym prawdopodobieństwem oddziaływania na wody.</p>
	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja innych sieci kolejowych			<p>Nie przewiduje się, aby planowane działania zagrażały osiągnięciu lub utrzymaniu dobrego stanu oraz dobrego potencjału ekologicznego jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i podziemnych. Obszar interwencji nie obejmuje wód morskich, dlatego nie oczekuje się również oddziaływań na stan środowiska morskiego. Inwestycje realizowane w ramach programu charakteryzują się niskim prawdopodobieństwem negatywnego wpływu na środowisko, w tym na pozostałe jego komponenty.</p> <p>W przypadku przedsięwzięć polegających na budowie lub modernizacji infrastruktury obsługi podróżnych, w tym stacji, przestanków kolejowych i peronów, potrzeba uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz przeprowadzenia screeningu i ewentualnej oceny oddziaływania na środowisko będzie weryfikowana w ramach oceny środowiskowej całego projektu, obejmującego zarówno odcinki linii kolejowych, jak i infrastrukturę obsługi podróżnych na tych liniach. Zapewnienie zgodności z wymaganiami formalnoprawnymi (ustawa ooś⁸) oraz wdrożenie standardowych środków zapobiegawczych na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji w ramach jednego, spójnego postępowania środowiskowego ograniczy ryzyko istotnych negatywnych oddziaływań na zasoby wodne.</p> <p>Potencjalne ryzyko negatywnego wpływu wiąże się głównie z pracami budowlanymi, w szczególności z możliwością awarii i wycieków substancji ropopochodnych do wód powierzchniowych i podziemnych. Aby im zapobiec, prace będą prowadzone z zachowaniem wysokich standardów ochrony środowiska oraz wymagań określonych w</p>
	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności	x	<p>W przypadku przedsięwzięć polegających na budowie lub modernizacji infrastruktury obsługi podróżnych, w tym stacji, przestanków kolejowych i peronów, potrzeba uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz przeprowadzenia screeningu i ewentualnej oceny oddziaływania na środowisko będzie weryfikowana w ramach oceny środowiskowej całego projektu, obejmującego zarówno odcinki linii kolejowych, jak i infrastrukturę obsługi podróżnych na tych liniach. Zapewnienie zgodności z wymaganiami formalnoprawnymi (ustawa ooś⁸) oraz wdrożenie standardowych środków zapobiegawczych na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji w ramach jednego, spójnego postępowania środowiskowego ograniczy ryzyko istotnych negatywnych oddziaływań na zasoby wodne.</p> <p>Potencjalne ryzyko negatywnego wpływu wiąże się głównie z pracami budowlanymi, w szczególności z możliwością awarii i wycieków substancji ropopochodnych do wód powierzchniowych i podziemnych. Aby im zapobiec, prace będą prowadzone z zachowaniem wysokich standardów ochrony środowiska oraz wymagań określonych w</p>	

⁸ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.).

			<p>Standardach technicznych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.⁹, w tym w zakresie organizacji stref roboczych, zabezpieczenia podłoża, odwodnienia oraz magazynowania paliw i materiałów. Zostaną zastosowane szczelne i utwardzone strefy robocze, wydzielone i zabezpieczone miejsca magazynowania paliw i materiałów, separatory substancji ropopochodnych dla wód opadowych, sorbenty i zestawy awaryjne, plany reagowania na awarie oraz nadzór środowiskowy nad prowadzeniem robót.</p> <p>Spływ wód z placu budowy pozostanie pod kontrolą dzięki odpowiednio zaprojektowanym i utrzymywanym systemom odwodnienia oraz podczyszczania wód opadowych i roztopowych.</p> <p>Spełnienie ww. zaleceń uznaje się za potwierdzenie zgodności z zasadą DNSH w odniesieniu do analizowanego celu.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na sieci TEN-T	x	<p>Działanie nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów, jak również do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego i pośredniego korzystania z zasobów naturalnych.</p> <p>W trakcie prac budowlanych (na etapie przebudowy, modernizacji lub rewitalizacji) będą powstawały przede wszystkim typowe odpady budowlane i rozbiórkowe, w ilościach porównywalnych do innych inwestycji kolejowych o podobnym zakresie. Charakter działań może wiązać się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na surowce budowlane, jednak zapotrzebowanie to oraz związane z tym powstawanie odpadów nie będzie odbiegać od typowych wielkości dla robót tego rodzaju.</p> <p>Odpady i urobek będą zagospodarowywane zgodnie z przepisami oraz i wymaganiami Instrukcji PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. dotyczącej gospodarki odpadami dla Wykonawców Is-3¹⁰.</p> <p>Zgodnie z ww. Instrukcją, Wykonawcy są zobowiązani do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ich ilości, maksymalnego wykorzystania surowców i materiałów, w tym pochodzących z recyklingu, oraz stosowania rozwiązań umożliwiających przygotowanie odpadów do ponownego użycia i recyklingu.</p> <p>Na poziomie inwestora i Wykonawcy podejmowane będą działania ograniczające wytwarzanie odpadów w procesach budowy i rozbiórki, z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik oraz selektywnej rozbiórki. Obejmie to m.in. selektywne usuwanie materiałów i elementów zawierających substancje niebezpieczne, selektywne zbieranie odpadów budowlanych i rozbiórkowych (w szczególności drewna, metali, szkła, tworzyw sztucznych, gipsu oraz odpadów mineralnych: betonu, cegły, płytek, materiałów ceramicznych i kamienia), a także ułatwienie ponownego użycia oraz wysokiej jakości recyklingu kruszyw, podkładów, szyn, urobku czy gleby z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania. Gospodarka odpadami powinna być zgodna z hierarchią postępowania z odpadami</p>
	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja innych sieci kolejowych		
	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności		

⁹ PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., Standardy techniczne – serwis internetowy PKP PLK, zakładka „Klienci i kontrahenci – Akty prawne i przepisy – Standardy techniczne”.

¹⁰ PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., Instrukcja PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. dotycząca gospodarki odpadami dla Wykonawców Is-3 (wersja ujednolicona i zaktualizowana), Załącznik do uchwały Nr 439/2021 Zarządu PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z dnia 27 lipca 2021 r., zmieniony Uchwałą Nr 460/2022 Zarządu PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z dnia 27 czerwca 2022 r. i Uchwałą Nr 524/2023 Zarządu PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z dnia 27 czerwca 2023 r.

				<p>oraz z selektywną zbiórką odpadów budowlanych i rozbiórkowych, (art. 17 i art. 101a ustawy o odpadach¹¹), a także potwierdzona dokumentacją w <i>Bazie danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO)</i>.</p> <p>Spełnienie ww. zaleceń uznaje się za potwierdzenie zgodności z zasadą DNSH w odniesieniu do analizowanego celu.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na sieci TEN-T		x	<p>Przewiduje się, że realizacja zaplanowanych działań nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Na etapie realizacji inwestycji (przebudowa, modernizacja, rewitalizacja) może dojść do potencjalnego uwalniania zanieczyszczeń do powietrza (gazy cieplarniane, pyły), wody lub gleb (potencjalne wycieki olejów, paliw, smarów). Potencjalne oddziaływania będą mieć charakter lokalny i występować wyłącznie na etapie prac budowlanych i/lub ewentualnych awarii. W przypadku usunięcia awarii potencjalne negatywne oddziaływanie powinno ustąpić.</p> <p>Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „<i>PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku</i>” podaje, że 77% wszystkich projektów przewidzianych w <i>Planie</i> charakteryzuje się brakiem lub niskim ryzykiem oddziaływania na wody. W odniesieniu do powietrza, poprawa płynności i prędkości ruchu kolejowego powinna korzystnie wpłynąć na poprawę efektywności energetycznej i jednocześnie ograniczać emisję zanieczyszczeń.</p> <p>Spełnienie ww. zaleceń uznaje się za potwierdzenie zgodności z zasadą DNSH w odniesieniu do analizowanego celu.</p>
	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja innych sieci kolejowych		x	<p>Analizy wykonane w ramach Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „<i>PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku</i>” potwierdzają, że ładunki zanieczyszczeń wprowadzane przez transport kolejowy bezpośrednio do powietrza są niewielkie.</p> <p>Dodatkowo działania w zakresie elektryfikacji kolejnych linii kolejowych przyczynią się do dalszego zmniejszenia zanieczyszczeń emitowanych do powietrza. Podobnie niewielkie będą ładunki zanieczyszczeń emitowane do gleby (pyłów - produktów ścierania szyn i elementów pociągów) i do wody (niewielkie ilości smarów, olejów i płynów hamulcowych).</p> <p>Spełnienie ww. zaleceń uznaje się za potwierdzenie zgodności z zasadą DNSH w odniesieniu do analizowanego celu.</p>
	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności			x
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na sieci TEN-T		x	

¹¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.).

	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja innych sieci kolejowych			
	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności			

Ocena merytoryczna inwestycji pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych – Priorytet 7. Odporna mobilność cywilna i wojskowa			
Pytania		nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na sieci TEN-T	x	<p>Planowane przedsięwzięcia dotyczą już istniejącej infrastruktury kolejowej.</p> <p>W dokumencie Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku” przeanalizowano potencjalny wpływ na różnorodność biologiczną inwestycji pod kątem modernizacji i przebudowy istniejącej infrastruktury kolejowej. Analiza wykazała, że te typy inwestycji może cechować nieznaczny potencjalny wpływ na obszary chronione.</p> <p>Na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, inwestor powinien przedstawić ewentualne warianty realizacji. Dodatkowo należy mieć na uwadze warunek, że projekty współfinansowane ze środków UE, w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach, powinny oceniać wpływ na obszary Natura 2000 na podstawie aktualnych planów zadań ochronnych i planów ochrony. W przypadku braku ww. decyzji, projekty powinny posiadać deklarację organu odpowiedzialnego za obszary Natura 2000, także w oparciu o aktualne plany zadań ochronnych i plany ochrony.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNA OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. Przykładowo zastosowanie kryteriów zielonych zamówień publicznych (np. w zakresie niższych emisji hałasu; infrastruktury opartej na przyrodzie).</p> <p>2. Działania powinny być zgodnie z dyrektywami: ptasia¹² i siedliskowa¹³ oraz z wytycznymi metodycznymi dotyczącymi przepisów art. 6 ust. 3 oraz 4 dyrektywy siedliskowej.</p> <p>3. W uzasadnionych przypadkach powinna zostać przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko i/lub wdrożone wnioski w zakresie oddziaływania na obszary Natura 2000.</p>
	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja innych sieci kolejowych		

¹² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, Dz.U. UE L 20 z 26.01.2010, s. 7–25.

¹³ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. UE L 206 z 22.07.1992, s. 7–50).

Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności

Planowane przedsięwzięcia mają charakter punktowy i są zlokalizowane co do zasady w obszarach już przekształconych, co ogranicza ryzyko bezpośredniej utraty siedlisk i nowej fragmentacji. Każdorazowo przed rozpoczęciem prac weryfikuje się aktualne uwarunkowania przyrodnicze i prawne oraz konieczność uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z [ustawą ooś](#). Projekty współfinansowane ze środków UE w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach oceniają wpływ na obszary Natura 2000 na podstawie aktualnych planów zadań ochronnych i planów ochrony, a w przypadku braku takiej decyzji wymagane jest posiadanie deklaracji właściwego organu dla obszarów Natura 2000, również w oparciu o te dokumenty. Jeżeli przedsięwzięcie zlokalizowane jest na terenach wrażliwych przyrodniczo lub w ich sąsiedztwie, przeprowadza się odpowiednią ocenę zgodnie z art. 6 ust. 3 [dyrektywy siedliskowej](#), a środki minimalizujące i kompensacyjne definiuje się na podstawie jej wniosków; kompensacja może być stosowana wyłącznie w trybie art. 6 ust. 4 [dyrektywy siedliskowej](#) po spełnieniu wymaganych przesłanek. Procedura oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ) zapewnia analizę wariantów, określenie środków minimalizujących i, jeśli to konieczne, wprowadzenie monitoringu porealizacyjnego, a rozwiązania projektowe uwzględniają także wymagania art. 5 [dyrektywy ptasiej](#).

Potencjalne oddziaływania mają charakter krótkoterminowy i lokalny oraz mogą wynikać z konieczności wycinki drzew, punktowego płoszenia zwierząt wskutek hałasu maszyn, rozjeżdżania terenu przez ciężkie pojazdy oraz czasowego zajęcia terenu. Oddziaływania te minimalizuje się poprzez stosowanie dobrych praktyk na etapie przygotowania i realizacji inwestycji, w tym planowanie prac poza okresami lęgowymi i rozrodczymi, ograniczanie wycinki do niezbędnego minimum i prowadzenie nasadzeń kompensacyjnych rodzimymi gatunkami, ochronę i odtworzenie warstwy próchnicznej, ograniczenie zajętości placu budowy i ugniatania gleby, redukcję hałasu, zapylenia i emisji światła, projektowanie oświetlenia z myślą o wrażliwości fauny, stosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie oraz zabezpieczeń antykolizyjnych dla ptaków na elementach przeszklonych. Spełnienie tych wymogów i zastosowanie wskazanych środków uznaje się za potwierdzenie zgodności z zasadą DNSH w odniesieniu do celu dotyczącego bioróżnorodności i ekosystemów.

DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"

1. Zastosowanie kryteriów zielonych zamówień publicznych dla inwestycji punktowych - redukcja hałasu i zanieczyszczenia światłem, rozwiązania

		<p>oparte na przyrodzie, nasadzenia kompensacyjne, zabezpieczenia antykolizyjne dla ptaków.</p> <p>2. Zgodność z dyrektywą EIA 2011/92/UE¹⁴ - analiza wariantów, określenie środków minimalizujących i kompensacyjnych oraz - w razie potrzeby -, monitoringu porealizacyjnego.</p> <p>3. Zgodność z dyrektywą siedliskową i dyrektywą ptasia - przeprowadzenie odpowiedniej oceny zgodnie z art. 6 ust. 3, a ewentualnej kompensacji wyłącznie w trybie art. 6 ust. 4; uwzględnienie wymogów art. 5 dyrektywy ptasiej.</p> <p>4. Oparcie ocen wpływu na Natura 2000 na aktualnych planach zadań ochronnych i planach ochrony oraz uwzględnienie innych form ochrony przyrody i obszarów o szczególnej wartości dla bioróżnorodności.</p>
--	--	--

¹⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (tekst jednolity), Dz.U. UE L 26 z 28.01.2012, s. 1–21.

Priorytet 8. Mieszkalnictwo społeczne

Działanie: 8.1. Mieszkalnictwo społeczne

Zakres interwencji: rozwój modelu długoterminowego, preferencyjnego finansowania społecznych przedsięwzięć mieszkaniowych w PW+. Wsparcie, w formie dotacji na pokrycie części wkładu własnego inwestora przy korzystaniu z preferencyjnych kredytów na budownictwo społeczne, finansowanych ze źródeł krajowych, co umożliwi osobom o umiarkowanych dochodach dostęp do mieszkań o czynszu niższym niż rynkowy.

Zapewnienie dostępu do preferencyjnego finansowania pozwoli na m.in.: budowę/ przebudowę/ rozbudowę/ nadbudowę lub zmianę sposobu użytkowania budynków, w celu utworzenia lokali mieszkalnych na wynajem oraz spółdzielczych lokatorskich, w tym dodatkowych powierzchni użytkowych przeznaczonych na zaspokajanie potrzeb np. osób starszych oraz miejsc postojowych/garaży, zakup lokali mieszkalnych, budynków mieszkalnych lub udziałów w ich własności.

Lista kontrolna do oceny inwestycji: Priorytet nr 8. Mieszkalnictwo społeczne			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
1. Łagodzenie zmian klimatu	x		
2. Adaptacja do zmian klimatu	x		
3. Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
4. Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
5. Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
6. Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Ocena merytoryczna inwestycji pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych – Priorytet 8. Mieszkalnictwo społeczne		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	x	Działanie nie prowadzi do wzrostu emisji gazów cieplarnianych ani do utrwalenia wysokoemisyjnych rozwiązań. Finansowane projekty będą spełniały wymogi ustawy o charakterystyce energetycznej budynków ¹⁵ i powiązanego z nią rozporządzenia dotyczącego oszczędności energii ¹⁶ , a nowe budynki realizowane w ramach działania muszą osiągać parametry wynikające z przepisów techniczno-budowlanych dotyczących oszczędności energii i izolacyjności cieplnej. Źródła ciepła i chłodu dobiera się jako bezemisyjne, w pierwszej kolejności oparte na odnawialnych źródłach energii, ciepłe odpadowe lub wysokosprawnej kogeneracji. Jeżeli w miejscu realizacji inwestycji dostępna jest sieć ciepłownicza, preferowane jest przyłączenie do efektywnego systemu ciepłowniczego w

¹⁵ Ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (t.j. Dz.U. 2024 poz. 101).

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 stycznia 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wartości referencyjnych oszczędności energii finalnej dla przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej oraz w sprawie sposobu obliczania tych wartości (Dz.U. 2025 poz. 38).

	<p>rozumieniu dyrektywy (UE) 2023/1791 w sprawie efektywności energetycznej¹⁷ lub do systemu objętego planem dostosowania do kryteriów efektywnego systemu w terminach określonych w tej dyrektywie. W przypadku braku efektywnego systemu ciepłowniczego lub uzasadnionej technicznie bądź ekonomicznie niemożności przyłączenia do takiej sieci dopuszcza się zastosowanie innych niskoemisyjnych rozwiązań grzewczo - chłodniczych, zapewniających zgodność inwestycji z zasadą „nie czyn poważnych szkód”. Przyłączenie do sieci ciepłowniczej będzie realizowane z uwzględnieniem przepisów krajowych, w szczególności art. 7b ustawy Prawo energetyczne¹⁸, który definiuje efektywny energetycznie system ciepłowniczy lub chłodniczy oraz wprowadza obowiązek efektywnego wykorzystania lokalnych zasobów paliw i energii. W renowacjach wymagana jest istotna poprawa charakterystyki energetycznej potwierdzona audytem i świadectwami charakterystyki energetycznej przed i po realizacji.</p> <p>Powyższe pozwala na uznanie działania za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KATEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. Kryteria naboru i zapisy umów wymagające spełnienia wymagań dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (EPBD) oraz krajowych warunków technicznych dotyczących oszczędności energii i izolacyjności ujętych w szczególności w Dziale X „Oszczędność energii i izolacyjność cieplna” oraz w załączniku nr 2 „Wymagania izolacyjności cieplnej i inne wymagania związane z oszczędnością energii” rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹⁹.</p> <p>2. Audyt energetyczny i świadectwa charakterystyki energetycznej przed i po, sporządzane zgodnie z ustawą o charakterystyce energetycznej budynków oraz rozporządzeniem metodologicznym.</p> <p>3. Program funkcjonalno-użytkowy (PFU) / specyfikacje projektowe wykazujące dobór źródeł ciepła zgodnych z dyrektywą w sprawie efektywności energetycznej.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	<p>Działanie nie zwiększa podatności inwestycji i użytkowników na skutki zmian klimatu. Zakres wsparcia pozostaje w zgodzie z Wytycznymi technicznymi dotyczącymi weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat w latach 2021–2027 w odniesieniu do oceny ryzyka klimatycznego i doborowi środków adaptacyjnych.</p> <p>x W odniesieniu do fal upałów stosuje się rozwiązania pasywne ograniczające przegrzewanie oraz poprawiające komfort wewnętrzny, w tym właściwą izolacyjność przegród, redukcję zysków słonecznych, zacinienie, wentylację nocną i inne środki poprawy jakości środowiska wewnętrznego – zgodnie z kierunkami wynikającymi z dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (EPBD).</p>

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej, Dz.U. L 231 z 20.9.2023.

¹⁸ Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz.U. 2024 poz. 266).

¹⁹ Obwieszczenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 kwietnia 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2022 poz. 1225 z późn. zm.).

	<p>W zagospodarowaniu terenu i budynku przewiduje się małą retencję, infiltrację oraz zieloną infrastrukturę, m.in. zielone dachy i odzysk wód opadowych do podlewania zieleni. Definicja terenu biologicznie czynnego umożliwia zaliczanie do nich odpowiednio zaprojektowanych tarasów i stropodachów z roślinnością, co wspiera adaptację. Dla działek pod zabudowę wielorodzinną wymagania techniczne wymagają co najmniej 25% powierzchni biologicznie czynnej, a dla placów publicznych powyżej 1000 m² co najmniej 20% zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.</p> <p>Powyższe pozwala na uznanie środka za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Projekt budowlany z rozwiązaniami ograniczającymi przegrzewanie i poprawiającymi komfort wewnętrzny (zgodnie z dyrektywą w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (EPBD)²⁰). 2. Projekt zagospodarowania terenu pokazujący retencję, infiltrację oraz spełnienie wymogów powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z wymaganiami technicznymi.
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich</p>	<p>Działanie nie ma bezpośredniego wpływu na wody morskie. Działanie nie będzie zagrażało dobremu stanowi ani dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych. W ramach działania przewiduje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizację wyłącznie poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, potwierdzoną na podstawie aktualnych map zagrożenia i ryzyka powodziowego; • podłączenie do istniejących sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz potwierdzenie dostępności mocy i przepustowości w warunkach przyłączenia; • retencję i infiltrację wód opadowych w miejscu ich powstania, z priorytetem dla rozwiązań terenowych i zielonej infrastruktury, a dla powierzchni utwardzonych i parkingów – podczyszczanie wód opadowych przed wprowadzeniem do gruntu lub odbiornika; • zakaz stałego stosowania rozwiązań mogących pogarszać stan wód, w tym zbiorników bezodpływowych jako docelowego sposobu odprowadzania ścieków; • dobór wyrobów budowlanych mających kontakt z wodą zgodnie z właściwymi specyfikacjami technicznymi, tak aby nie dochodziło do wtórnego zanieczyszczenia wód. <p>Na etapie przygotowania przedsięwzięć identyfikuje się potencjalny wpływ na zasoby wodne i w razie potrzeby prowadzi ocenę oddziaływania na środowisko. Ocena uwzględnia zakaz pogorszenia stanu wód, konieczność realizacji celów środowiskowych Ramowej Dyrektywy Wodnej²¹ oraz zgodność z właściwymi planami gospodarowania wodami i planami</p>

²⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2024/1275.

²¹ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, Dz.U. UE L 327 z 22.12.2000, s. 1–73.

		<p>zarządzania ryzykiem powodziowym dla dorzeczy Banówki, Świeżej, Pregoty, Niemna, Wisły oraz Dniestru. Na placach budów stosuje się plan ochrony wód obejmujący m.in. odwodnienie i oczyszczanie wód z terenu robót, zapobieganie wyciekom substancji ropopochodnych, właściwe magazynowanie materiałów i szybkie reagowanie na awarie.</p> <p>Powyższe pozwala na uznanie środka za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mapy i oświadczenie projektanta potwierdzające brak lokalizacji w strefach szczególnego zagrożenia powodzią oraz odniesienie do aktualnych planów zarządzania ryzykiem powodziowym. 2. Warunki przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz potwierdzenie przepustowości odbiornika ścieków. 3. Projekt retencji i infiltracji wód opadowych z bilansem wód, schematem podczyszczania spływów z parkingów i opisem eksploatacji. 4. Wynik screeningu i raport OOS z analizą wpływu na wody i zgodnością z celami planów gospodarowania wodami dla właściwego dorzecza. 5. Plan ochrony wód na etapie budowy, w tym procedury reagowania na awarie i wykaz wyposażenia przeciwrozlewowego.
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling</p> <p>Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności</p> <p>w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów, jak również do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego i pośredniego korzystania z zasobów naturalnych. Na etapie przygotowania i realizacji projektów wymagane będzie projektowanie pod kątem trwałości, naprawialności i adaptowalności, preferencja materiałów o potwierdzonym niższym śladzie środowiskowym (potwierdzonych np. w deklaracji środowiskowej EPD (Environmental Product Declarations) rozumianą jako zweryfikowana deklaracja środowiskowa wyrobu typu III, opracowaną w oparciu o analizę cyklu życia (LCA) zgodnie z normami ISO 14025 oraz EN 15804 dla wyrobów budowlanych, zawierającą m.in. informacje o wpływie produktu na środowisko, w tym o śladzie węglowym), stosowanie recyklatów tam, gdzie to technicznie możliwe, oraz rozwiązań umożliwiających demontaż i ponowne użycie elementów. Wyklucza się praktyki prowadzące do nieuzasadnionego unieszkodliwiania odpadów - priorytet mają ponowne użycie i wysokojakościowy recykling.</p> <p>W trakcie ewentualnych prac budowlanych mogą powstawać odpady, ale nie będą to ilości znaczące w relacji do typowych realizacji. Odpady będą minimalizowane poprzez selektywną rozbiórkę, audyt przedrozbiórkowy i inwentaryzację materiałów do odzysku, a także obowiązkową selektywną zbiórkę co najmniej w podstawowych frakcjach (m.in. drewno, metale, szkło, tworzywa sztuczne, gips, frakcje mineralne). Zapewnia się bezpieczne postępowanie z substancjami niebezpiecznymi, właściwe gospodarowanie urobkiem i glebą próchniczną, ograniczenie opakowań oraz system zwrotu palet i opakowań wielokrotnego użytku. Strumienie odpadów będą kierowane do ponownego użycia lub recyklingu w dostępnych instalacjach, a wykorzystanie surowców pierwotnych zostanie ograniczone m.in. przez stosowanie prefabrykacji, optymalizację ilości materiałów i wykorzystanie materiałów z odzysku.</p>

		<p>Powyższe pozwala na uznanie środka za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KATEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kryteria zielonych zamówień publicznych dla robót i dostaw, plan gospodarki odpadami budowlanymi z celami odzysku i recyklingu, obowiązek selektywnej rozbiórki, preferencja materiałów z recyklingu oraz rozwiązań ułatwiających demontaż. 2. Zgodność z hierarchią sposobów postępowania z odpadami (art. 17 ustawy o odpadach) oraz wymogami selektywnej zbiórki odpadów budowlanych przez wytwórcę, w tym podziałem na wskazane frakcje (art. 101a ustawy o odpadach). 3. Dokumentacja środowiskowa placu budowy - plan minimalizacji odpadów i opakowań, zasady obchodzenia się z substancjami niebezpiecznymi, ewidencja w BDO (Baza Danych Odpadowych), karty przekazania odpadów, umowy z uprawnionymi podmiotami. 4. Specyfikacje techniczne i PFU potwierdzające: wymagania dotyczące zawartości recyklatów tam, gdzie to możliwe, zastosowanie materiałów z deklaracjami środowiskowymi (EPD, Environmental Product Declarations), rozwiązania konstrukcyjno-montażowe sprzyjające demontażowi i naprawom.
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	<p>x</p>	<p>Działanie nie doprowadzi do istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody ani gleby. W ramach przygotowania i realizacji projektów wprowadza się wymagania ograniczające emisje w fazie budowy i użytkowania obiektów, oparte na obowiązujących przepisach UE i prawa krajowego, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • materiały i wyroby wbudowywane w obiekty spełniają wymogi rozporządzenia w sprawie ustanowienia zharmonizowanych zasad wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych (rozporządzenie CPR (tj. Construction Products Regulation), potwierdzone deklaracją właściwości użytkowych), oznakowanie CE i bezpieczeństwo użytkowania, w tym w obszarze higieny, zdrowia i środowiska. Wymagania te są jednocześnie podstawowym wymogiem dla obiektów w Prawie budowlanym²². • Chemikalia i mieszaniny stosowane w procesie budowy oraz eksploatacji podlegają przepisom rozporządzeń: REACH²³ i CLP²⁴. W szczególności, dla ograniczenia emisji lotnych związków organicznych stosuje się produkty objęte dyrektywą nr 2004/42/WE w sprawie ograniczeń emisji lotnych związków organicznych)²⁵. • Hałas i zapylenie w trakcie robót są ograniczane organizacją

²² Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2025 poz. 418).

²³ Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE

²⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz.U. L 353 z 31.12.2008).

²⁵ Dyrektywa 2004/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie ograniczeń emisji lotnych związków organicznych w wyniku stosowania rozpuszczalników organicznych w niektórych farbach i lakierach oraz produktach do odnawiania pojazdów, a także zmieniająca dyrektywę 1999/13/WE (Dz.U. L 143 z 30.4.2004).

	<p>placu budowy i doborem technologii, z dotrzymaniem dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Stosuje się m.in. osłony, zraszanie, harmonogramowanie prac, ograniczenia transportu i prac najbardziej uciążliwych w porach wrażliwych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprzęt budowlany spełnia normy emisji spalin dla maszyn pozadrogowych – zgodnie z normą spalin „Stage V” określoną w rozporządzeniu dot. wartości granicznych emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych (2016/1628). co ogranicza emisje NOx, CO, HC i pyłu w trakcie robót. • Ochrona wód i gleby na etapie budowy obejmuje plan ochrony wód: odwodnienie i oczyszczanie spływów z terenu robót, zabezpieczenie przed wyciekami substancji ropopochodnych, właściwe magazynowanie materiałów i szybkie reagowanie na awarie, zgodnie z obowiązkami wynikającymi z Prawa wodnego. • W przypadku stwierdzenia wyrobów zawierających azbest prowadzi się ich inwentaryzację oraz bezpieczne usuwanie wyłącznie przez uprawnione podmioty, zgodnie z ustawą o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz rozporządzeniami wykonawczymi. <p>Powyższe pozwala na uznanie środka za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Specyfikacje materiałowe i PFU potwierdzające zgodność wyrobów z rozporządzeniem w sprawie ustanowienia zharmonizowanych zasad wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych²⁶ oraz spełnienie wymogów zdrowia i środowiska wynikających z Prawa budowlanego. 2. Karty charakterystyki, deklaracje zgodności i oświadczenia producentów dot. zgodności produktów z przepisami rozporządzeń REACH/CLP, w tym: stosowanie produktów z ograniczoną zawartością LZO – lotnych związków organicznych (dyrektywa w sprawie ograniczeń emisji lotnych związków organicznych) oraz zgodność z ograniczeniem formaldehydu określonym w rozporządzeniu KE (2023/1464)²⁷. 3. Wykaz sprzętu budowlanego wraz z homologacjami/emisjami potwierdzającymi zgodność z normą emisji spalin „Stage V” określoną w rozporządzeniu dot. wartości granicznych emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych (2016/1628)²⁸. 4. Plan ochrony wód i gleby: schemat odwodnienia i oczyszczania wód z terenu robót, magazynowanie i dystrybucja paliw oraz środki przeciwrozlewowe, zgodnie z obowiązkami Prawa wodnego.
--	---

²⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/3110 z dnia 27 listopada 2024 r. ustanawiające zharmonizowane zasady wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające rozporządzenie (UE) nr 305/2011, Dz.U. UE L 2024/3110 z 17.12.2024.

²⁷ Rozporządzenie Komisji Europejskiej 2023/1464 z dnia 14 lipca 2023 r. zmieniające załącznik XVII do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do formaldehydu i substancji uwalniających formaldehyd.

²⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1628 z dnia 14 września 2016 r. w sprawie wymogów dotyczących wartości granicznych emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych oraz homologacji typu w odniesieniu do silników spalinowych wewnętrznego spalania przeznaczonych do maszyn mobilnych nieporuszających się po drogach, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1024/2012 i (UE) nr 167/2013 oraz zmieniające i uchylające dyrektywę 97/68/WE, Dz.U. UE L 252 z 16.09.2016, s. 53–117

		5. Dokumentacja dot. azbestu: inwentaryzacja, program usuwania i protokoły przekazania odpadów niebezpiecznych do uprawnionych instalacji zgodnie z ustawą i rozporządzeniem azbestowym.
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p> <p>Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działanie nie będzie w znacznym stopniu szkodliwe dla stanu i odporności ekosystemów ani dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym objętych zainteresowaniem UE. Projekty będą lokalizowane co do zasady w środowisku już przekształconym, a każdy przypadek zostanie zweryfikowany pod kątem konieczności screeningu/oceny oddziaływania na środowisko (OOS) zgodnie z dyrektywą EIA i ustawą OOS, z oceną wpływu na obszary Natura 2000 według art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej i oraz wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących stosowania art. 6 ust. 3 i 4, w szczególności zawiadomienia 2021/C 437/01²⁹ oraz zawiadomienia C(2018) 7621 final³⁰. Jeżeli w wyniku odpowiedniej oceny stwierdzono by znaczący negatywny wpływ, projekt musi zostać zmieniony lub odrzucony. Ewentualna kompensacja przyrodnicza jest dopuszczalna wyłącznie w trybie art. 6 ust. 4 dyrektywy siedliskowej po spełnieniu przesłanek nadrzędnego interesu publicznego oraz zapewnieniu spójności sieci. Wymogi ochrony ptaków z dyrektywy ptasiej są uwzględniane na etapie projektowania i realizacji.</p> <p>W fazie planowania i projektu zapewnia się minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z warunkami technicznymi, a lokalne standardy planistyczne mogą ten poziom zwiększać. W miarę możliwości stosuje się rozwiązania oparte na przyrodzie: zieleń rodzimą, zielone dachy i ściany, tereny chłodzące oraz małą retencję powiązaną z bioróżnorodnością. W celu ograniczenia kolizji ptaków stosuje się przeszklenia z zabezpieczeniami antykolizyjnymi oraz projektuje oświetlenie ograniczające emisję światła w górę i w pasmach wrażliwych dla fauny. Kształtowanie zieleni unika gatunków inwazyjnych i preferuje gatunki rodzime i miododajne. Zachowuje się i chroni istniejącą zieleń wysoką, a wycinkę ogranicza do niezbędnego minimum z nasadzeniami kompensacyjnymi.</p> <p>Na etapie budowy potencjalne, lokalne i krótkoterminowe oddziaływania, takie jak: hałas, czasowe płoszenie fauny, zajęcie terenu, ryzyko uszkodzenia systemów korzeniowych, są ograniczane przez harmonogramowanie prac poza okresami lęgowymi i rozrodczymi, wyznaczanie i egzekwowanie stref ochronnych drzew, ochronę gleby i warstwy próchnicznej oraz prowadzenie robót zgodnie ze standardami ochrony drzew. Przeprawy i ogrodzenia tymczasowe projektuje się tak, by nie blokowały migracji drobnej fauny; w razie potrzeby stosuje się zabezpieczenia herpetologiczne i działania kierunkowe.</p> <p>W użytkowaniu obiektów utrzymuje się i pielęgnuje zieleń zgodnie z planem zarządzania terenami zieleni, ogranicza się pestycydy do niezbędnego minimum, utrzymuje elementy zielonej infrastruktury i systemów retencji, a oświetlenie eksploatuje w trybach przyjaznych dla przyrody. Dla projektów w pobliżu cennych siedlisk przewiduje się monitoring porealizacyjny i mechanizmy adaptacyjne.</p>

²⁹ Zawiadomienie Komisji: „Ocena planów i przedsięwzięć w odniesieniu do obszarów Natura 2000 – Wytyczne metodyczne dotyczące przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG” (2021/C 437/01), Dz.U. UE C 437 z 28.10.2021, s. 1–61

³⁰ Zawiadomienie Komisji: „Managing Natura 2000 sites – The provisions of Article 6 of the Habitats Directive 92/43/EEC”, C(2018) 7621 final, ogłoszone w Dz.U. UE C 33 z 25.01.2019, s. 1–62

<p>Zgodność z celem powinna zapewnić co najmniej minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej na obszarze objętym projektem.</p> <p>Powyższe pozwala na uznanie środka za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do analizowanego celu.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wynik screeningu i, gdy dotyczy, decyzja oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ) wraz z odpowiednią oceną oddziaływania na obszary Natura 2000 w oparciu o aktualne plany zadań ochronnych i plany ochrony. 2. Dokumentacja projektowa potwierdzająca spełnienie minimalnej powierzchni biologicznie czynnej oraz zastosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie i nasadzeń rodzimych gatunków. 3. Projekt oświetlenia i specyfikacje fasad z rozwiązaniami antykolidyjnymi dla ptaków, z odniesieniem do wymogów ochrony ptaków wynikających z dyrektywy ptasiej. 4. Plan ochrony drzew i gleby na czas budowy, wyznaczenie stref ochronnych oraz nadzór arborystyczny zgodnie ze Standardami Ochrony Drzew³¹ LIFE, gdy dotyczy. 5. Plan zarządzania terenami zieleni i systemami retencji na etapie eksploatacji.

³¹ Fundacja EkoRozwoju, Standardy ochrony drzew, opracowane w ramach projektu „Drzewa dla zielonej infrastruktury Europy” (LIFE15 GIE/PL/000959), Wrocław 2021.